СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 196. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 5-го жовтня 1945. No. 196. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, October 5, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАБОРОНИ АТОМОВОЇ СИЛИ ДЛЯ ВОЄННИХ ЦІЛЕЙ

Президент Труман звернувся до конґресу із зазивом, щоб створити комісію для контролі і розвитку атомової сили для мирного вжитку в Злучених Державах. Водночас він заявився за те, щоб заборонити вживання атомової сили для воєнних цілей. Щоб це перевести, президент домагається міжнародньої контролі атомової сили. Він насамперед звернеться до Канади і до Анґлії, щоб дійти з ними до порозуміння в цій справі, заки можна буде передати її якійсь міжнародній установі. Краєва атомова комісія малаб за завдання переняти контролю над джерелами й продукцією атомової сили на те, щоб приватні підприємці не завели над нею монополю.

При цій нагоді президент заявив, що надія цивілізації людскости лежить у міжнародніх договорах, а не у розвитку атомової бомби.

РОЗПОЧАЛИСЯ МІЖНАРОДНІ СЕРІЇ ГРИ В БИТОГО МЯЧА.

У Дітройті розпочалися міжнародні серії битого мяча („бейзбол") при участи 16 бейзболових дружин з цілого краю. Першого дня, тобто в середу 3. жовтня станула до гри шікаґівська дружина „Кобс" приналежна до Нешенел Ліґ і дітройтська дружина „Тайґера", приналежна до Американської Ліґи. Перемога шікаґівської дружини була цілковита, бо вона виграла 9 точок проти 0. Гра відбувається у Бриґс Стадіюм. Першого дня було приявних 55,0000 видців.

УРЯД ПЕРЕБИРАЄ РАФІНЕРІЇ НАФТИ ПІД СВОЮ УПРАВУ.

Переговори між власниками рафінерій нафти й страйкуючими робітниками розбилися в середу у Вашинґтоні, як це оприлюднив пресовий секретар Білого Дому Чарлз Рос. На підставі уповажнень з воєнних часів і на доручення секретаря праці Луїса Швеленбака уряд перебирає управу рафінерій і дальшу продукцію нафти. Це потрібне тому, що воєнна фльота потребує ґазоліни і не може ждати покінчення страйку.

Страйковий рух в останніх годинах змагається. У нюйорській пристані вийшли на страйк 60,000 „стіведорів" — механіків, які помагають перевозити малими троками крам при навантажуванню кораблів на доках. Внаслідок цього спаралізований рух в цілій пристані і 100 кораблів не відплили з набором.

ПІВТРЕТЯ МІЛІОНА НЕЗДАТНИХ ВОЯКІВ.

Внаслідок ран, недуги або припадків в останній війні 2,500,000 вояків стало неспосібними до праці. Ці цифри оприлюднює директор служби для нездатних ветеранів Милард В. Райс. Він виказує, що ця цифра 5 раз більша ніж була в першій світовій війні. він рахує, що один на 10 вояків є цілковито нездатний, разом таких є 250,000. Частинно нездатні — це решта. „Траґедія збільшається для них ще тому, що їх мрії не здійснилися. Вони боролися за кращий лад, а міжтим вони прийшли домів і не можуть найти ні праці, ані пенсії для відповідного утримання." — каже Райс. — Цілковито неспосібні ветерани дістають пересічно по $115 місячно, а лише у виїмкових випадках платня нездатних доходить до $300.

НАФТИ В АМЕРИЦІ СТАНЕ НА ПОКОЛІННЯ.

Американські нафтові джерела ще не є на вичерпанню, як про це часто згадується в пресі. Навпаки, припаси такі великі, що їх вистарчить на цілі покоління. Таку заяву склав перед спеціяльною сенатською слідчою комісією предсідник Стендард Ойл Компані з Індіяни д-р Роберт Вилсон. Він виявив, що вже тепер є відкритих тільки джерел нафтових, що можуть достарчити 20 біліонів барилок нафти. Він теж виявив свій погляд на розвиток атомової сили для порушування автомобілів. На його думку це не є імовірне, одначе не можна сказати, що не є можливе. Дотепірішні успіхи в розвитку атомової сили не вказують на те, щоб було оправданим будувати свіжі будинки для творення нових матеріялів на видобування атомової енерґії.

БУДУТЬ РАДИТИ НАД ПРИНЯТТЯМ ЛУЇСА ДО ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

На зібранню екзекутивної ради Американської Федерації Праці в дни 15. жовтня в Синсинаті будуть радити над принняттям предсідника юнії Юнайтед Майн Воркерс Джана Дж. Луїса до Федерації. Про це говорив на пресовій конференції в Шікаґу предсідник федерації Вилйем Ґрін.

Все-Американська Конференція в Ріо де Жанейро відложена на необмежений час

Урядуючий секретар стейту у Вашинґтоні Дін Ачесон оприлюднив, що Злучені Держави не візьмуть участи у плянованій Пан-Американській конференції на 20. жовтня тому, що не можна дійти до порозуміння з Арґентиною. Конференція мала довести до військового договору всіх американських республик. Зогляду на непорозуміння з Арґентиною вона буде відложена на неозначений час. У міжчасі будуть відбуватися переговори дипльоматичною дорогою для складення військового союзу між усіми републиками, за виїмком Арґентини.

В Арґентині вибухла студентська револьта, щоб приневолити уряд до заведення демократичного ладу. У 6 державних університетах вибух студентський страйк. Найгострійше положення є в Буенос Айрес, де 2,000 студентів забарикадувалися в забудованнях університету і бороняться перед нападом війська.

ВАРҐАС ПРИСЯГАЄ, ЩО НЕ ПРИЙМЕ КАНДИДАТУРИ В БРАЗИЛІЇ

Теперішній президент Бразилії Хетуліо Варґас виголосив промову до 40,000-ної маси своїх прихильників, які відбули параду по вулицях столиці Ріо де Жанейро і жадали, щоб він поновно кандидував на президента. Варґас вийшов на бальконі палати і в промові склав таку заяву: „Перед Богом, найвищим суддею мого сумління і перед народом Бразилії я повторюю мое запевнення, що я не буду кандидатом при виборах на президента. Я переведу вибори, а опісля віддам урядування тому, хто буде вибраний".

НЕ БУДУТЬ ПРИСПІШУВАТИ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ФИЛИПИН

Президент Труман вчасі пресової конференції заявив, що він не буде приспішувати дати проголошення незалежности Филипин перед днем 4. липня 1946. року, хіба, що в міжчасі зайдуть такі переміни, які управильнять точно відшення Филипин до Злучених Держав і які заґарантують реґабілітацію островів з теперішньої руїни.

Усякі фінансові трансакції Японії взяті під сильну аліянтську контролю

Ґен. Доґлес МекАртур видав нові розпорядження, що затісняють аліянтську контролю над цілим фінансовим життям Японії. Ті розпорядки відносяться в першу чергу до фінансових трансакцій з іншими краями. Не вільно висилати навіть телеґрам у таких справах без дозволу Аліянтської Головної Кватири. Це відноситься до банків і фірм, як і до поодиноких осіб. Не вільно навіть кореспондувати без дозволу з давними фірмами та передвоєнними торговельними агентами, що були в чужих краях.

ЗВІЛЬНЕНО МАЙЖЕ ВСІХ АЛІЯНТСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В ЯПОНІЇ

В таборах полонених в Японії та Кореї було 32,407 осіб. З того вже визволено 30,805 і вони є в дорозі до Злучених Держав. Є певні відомости, що померло 1,390 осіб, а щодо 212 нема певних дат. З звільнених є 10,099 американців, 957 канадійців, 9,370 з Британії, 2,108 австралійців і т. д.

ЯМАШІТА ПЕРШИМ, ЩО СТАНЕ НА СУДІ ЯК ВОЄННИЙ ЗЛОЧИНЕЦЬ

Уже пороблено в Манілі, Филипини, приготовання, щоб зачати судити японських воєнних злочинців. Першим таким злочинцем буде ґенерал Томоюкі Ямашіта, бувший командант японських збройних сил в Филипинах. Він відповідальний за знищення Манілі та знущання над населенням і американськими вояками. Вже є зібрані документи злочинів.

ФРАНЦІЯ ДОПОМОЖЕ НІМЦЯМ У САРСЬКІЙ ОБЛАСТИ

Таке заповів ґен. де Ґоль, промовляючи в Сарбрікен до місцевого німецького населення. Не зважаючи на те, що було, мусимо тепер разом працювати і старатись один одного розуміти, казав де Ґоль. Сарська область припаде мабуть Франції. Він привитався з урядниками міста і розмовляв з ними по німецьки.

ПАТОН ОБОРОНЯЄ СЕБЕ ЛЬОЯЛЬНИМ ВИКОНАННЯМ ОБОВЯЗКІВ

Ґен. Джордж С. Патон мол. мав знов конференцію з представниками преси, але тим разом уже був дуже осторожний і мав на письмі те, що хотів сказати. Підкреслив, що він виконував точно й льояльно всі прикази ґен. Айзенгавера, та що Баварія е вичищена з націстів не менше, як яка інша німецька область, що є під контролею Аліянтів. Далі сказав, що він був причиною смерти не меншого числа німців на полі боїв, як хтонебудь другий. Але тепер вважав би себе не-американцем, якщоб спричиняв таку смерть і по війні, себто щоб вмирали жінки, діти та старі люди з голоду і холоду, а в тому теж і скитальці. Казав, що передасть команду ґен. Лусіянови К. Трускотови мол., а як командант скелетону 15-тої Армії буді наглядати над списуванням історії американської воєнної кампанії в Німеччині.

ВЕРТАЮТЬ ЯК ПЕРЕМОЖЕНІ. — Залізничі стації в Токіо завалені тепер ось такими вояками як ті, що їх бачимо на образку. Це поворотці з різних фронтів. Кожний з них має мішок з черевиками, коцом та ще дечим, що їм дано при звільненню з армії.

МОЛОТОВ СКИДАЄ ВИНУ ЗА НЕВДАЧУ НАРАД НА ЧОТИРИ ПОТУГИ

Наради Ради Міністрів Заграничних Справ Пятьох Потуг закінчились у Лондоні повною невдачею. По 22 днях нарад не було згоди навіть щодо протоколу нарад. Тепер питають, хто тому винен. Вячеслав Молотов, советський комісар заграничних справ, заявив кореспондентам, що Совети предложили компроміс, але він був відкинений представниками інших Чотирох Потуг. Молотов закидає іншим делеґатам, що вони намагались змінити постанови Потсдамської Конференції, а він стояв при тому, що міністри не мають права зміняти того, що ухвалили голови держав, чи премієри міністрів. Молотов виголошував представникам преси довгі умотивовання в подібний спосіб, як це робив підчас нарад Ради Міністрів. Теж підкреслив, щоби преса передала усе точно й обективно. Властиво іде про те, що Совети вважають, що в справах Східної Европи вони одинокі є найбільш заінтересовані. Вони були проти Франції й Китаю, як учасників нарад у справах Сходу. Казали, що так було умовлено в Берліні, та що це була американська пропозиція.

БИРНС ДАЛІ ОПТИМІСТИЧНИЙ.

Міністри заграничних справ розїхались з Лондону розчаровані й знеохочені. Та Джеймс Ф. Бирнс, секретар стейту, є того переконання, що таки дійде до компромісу. Він заявив кореспондентам, що Молотов поїхав зреферувати спірні точки Сталінови, та що є надія, що усі ті непорозуміння дадуться вирівнати. Бирнс теж дав зарядження тим членам американської делеґації, що останутся далі в Лондоні, щоби працювали далі над компромісом.

НЕМА ЩО РЕФЕРУВАТИ!

Коли кореспонденти сказали Молотови, що секретар стейту Бирнс говорив, що може зайти зміна, як Молотов зреферує усі справи Сталінови, то Молотов відповів, що він не має що реферувати, бо до нічого не дійшло. А щоб могло до чогось дійти, казав Молотов, то треба аранжувати наради в цілком інший спосіб. Під тим він мабуть розумів, що головний тягар мирових нарад повинен бути в руках Трох Потуг, себто Злучених Держав, Британії та Советів. Вони перші повинні приходити до згоди у всіх точках. Молотов теж висказав свое повне невдоволення з лондонських нарад.

КРІЗА ПЕРШОЇ ВАГИ.

Так характеризує вислід наради Ради Міністрів у Лондоні визначна журналістка, Ен О'Гер МекКормик. Кріза тим важніша, що не вміли вирішити таких проблєм як голови держав, так й їхні уряди. Навіть нема протоколу з так важних мирових нарад, пише МекКормик. Та найважніше в тій крізі те, що вийшли на яв великі різниці в розумінню слів тому, що є великі різниці в розумінню певних ідей.

ПРОТИ УГОД, ОПЕРТИХ НА СИЛІ.

Секретар стейту Бирнс, розмовляючи з кореспондентами в часі пресової конференції в Лондоні, підкреслив, що Злучені Держави не згодяться на такий мир у світі, що є опертий на силі, або накинений силою.

ФРАНЦУЗИ ОГІРЧЕНІ.

Французький міністер Бідолт висказав у Лондоні те, що відчуває ціла Франція, а саме, що французький нарід ніколи не погодиться з тим, щоб усувати Францію від мирових, міжнародних переговорів. Як відомо, це Совети були проти цього, щоби заступник Фраціі був при нарадах у справі мирових договорів з балканськими державами.

МОВА ПЕРЕШКОДОЮ.

Секретар стейту Бирнс ще подав, що мовні різниці є причиною непорозумінь. Каже, що наради в Берліні є інакше інтерпретовані Росією, а інакше Анґлією і Злученими Державами.

УДАР У ФРАНКА.

Ґенераліссімус Франко відчув ще один удар збоку Злучених Держав. І то вже в свому власному краю. Ото американська амбасада передрукувала у свому тижневику те, що виявив підсекретар стейту Дін Ачесон у справі листа през. Рузвелта до амбасадора Армура. В тому листі през. Рузвелт закинув урядови Франка, що він ширить фашистівську пропаґанду в краях Америк, та що нема місця між вільними народами режімам, що побудовані на фашистівських принципах. Передрук цього в самій Еспанії американською амбасадою, є ще виразніше надання цьому офіційного характеру. Є це теж великим дипльоматичним ударом в сторону ґен. Франка. До цього треба ще додати, що цей тижневик амбасади має доволі широку циркуляцію. Його читають не тільки політики та дипльомати, але й широкі кола робітництва.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКА ЦІЛЬ?

Комуністи повели галасливу пропаґанду проти ґен. Доґлеса МекАртура за його ніби поблажливу політику супроти Японії. За сильну руку у відносинах до Японії, заговорив навіть сам Сталін, а то в розмові з сенатором Пепером, домагаючись того самого й у відношенню до Німеччини.

Не було би в цьому нічого дивного, коли би були до цього підстави. Дивним може бути хіба те, що наприклад, у Німеччині, як писали і далі пишуть американські кореспонденти, Совєти поступають супроти німців, як на них, навіть лагідно, дозволяючи німцям наставляти своїх людей на місцях, а навіть творять німецький уряд. А такі речі як заборона братання з німцями, взагалі не існувала на совєтській території. Інша річ, що Совєти добирають собі всюди комуністів, чи комунізуючих, та що „свобода", яку вони дають, є плянова, обрахована на щось інше. Та нам іде про те, що американські методи правління Німеччиною вважаються гострішими від совєтських. Так принаймні досі було. А проте появляються совєтські напімнення, щоб американці поступали з німцями гостріше.

Отже не розходиться тут про справжне поведення, але про те, що заставляє Совєти „підганяти" американців, коли вони самі ніби „попускають" і поводяться з німцями ніби „лагідніше".

Ось та справа впаде особливо в очі, коли приглянутись ближче комуністичній кампанії проти ґенерала МекАртура. Веде її, очевидно, й українська большевицька преса, поміщуючи такі речі як от, наприклад, таке:

„Найбільшою помилкою Адольфа Гітлера було те, що він боровся з Айзенгавером, Жуковим і Монтґомері, замісць того, щоби вибрати собі за противника МекАртура . . ."

У такому поганому та іронічному змислі пишеться цілу статтю, представляючи ґен. МекАртура як „апізера", що охороняє японських воєнних злочинців, японську мілітарну кліку, і всіх самураїв з їхнім февдальним порядком, та „посилає поцілунки самому імператорови".

Хто читає хоч побіжно те, що діється в Японії, де ґен. МекАртура був змушений відвідати в американській амбасаді сам „нащадок богині сонця", себто японський цісар Гіроґіто, та якого приняв ґенерал з рощіпленою блюзкою, той пізнає з тих подробиць, що це все неправда, що комуністи йому закидають. Бо критика булаб добра, якщо би була хоч трохи поміркована. Та тут маємо до діла не з критикою, а з брехнею, яку поширюється для певних цілей. А ціль тої пропаґанди ясна: Доконче загнати Злучені Держави у якісь нові конфлікти, щоби таким робом дати Совєтам вільну руку робити на міжнароднім полі, що подобається.

Отсе є властива ціль цеї комуністичної пропаґанди, що визнає централю у Москві як свою й поступає так, як це є в інтересі московської політики. Американські комуністи атакують американського ґенерала тому, бо він робить добру роботу для Америки, а Москва бажалаб собі чогось іншого.

„НАРОДНІ СОЙМИ"

Важко живеться тепер українському народови!

Чотиролітна війна, що велася на українських землях, полишила по собі жахливі сліди. Тисячі сіл, сотки міст зникли зовсім з лиця землі. А вже найбільше траґічне те, що зі селами й містами позникали також й їхні мешканці. Одні погинули в війні, а другі виселені з рідної землі, не можуть до неї вертатись. І так є, такі, що розкинені по величезних просторах азійської Росії, де їх виселено в часі відвороту військ з України перед наїздом націстичного грабіжника. Вони хотіли би тепер вертати на рідну землю, та їх Москва не пускає. А є знов і такі, що знайшовшись в західних краях Европи, не можуть тепер вертатись, бо знають, що за їхню вірну і чесну службу Україні, червона Москва нагородилаб їх муками повільної смерти при каторжній, невільничій праці на далекому, ледовому Сибірі. А щоб завершити цю траґедію, то в часі як міліони українського люду коротають свій вік далеко від рідного краю, Москва спроваджує до опустілих українських сіл і міст різних поселенців зо своєї великої імперії. Спроваджує їх, щоб у такий спосіб вимішувати совєтських людей, а зчасом витворити з них один, великий російський нарід. Різні зайди поселюються тепер на цій землі, що зрошена потом і кровю цілих українських поколінь впродовж довгих століть.

Ось так, на наших очах, діються такі величезні переміни, що в своїх наслідках можуть загрожувати навіть самому існуванню українського народу.

Не маємо певних відомостей про те, як український нарід бороницься перед тим нещастям, як реаґує на цю погубну для себе політику зі сторони червоної Москви. Але знаємо, що український нарід навіть в найчорніших хвилинах свойого життя ніколи за ввесь час свойого історичного існування не уставав в боротьбі за волю. Віримо, що так є і тепер.

Одначе певно знаємо ми одно, а саме, що український нарід не може тепер отверто й явно висказувати своїх бажань, своїх думок, своїх почувань. Бо хоч українські землі означені на світових мапах назвою Українська Радянська Соціялістична Република, то дійсність є така, що крім цеї назви український нарід не посідає нічого, що міг би назвати своїм власним. Бо не є він господарем цеї Републики. Не рядить він в ній і не господарить. Не може він свобідно сходитись, радити, плянувати, рішати. Дійсним господарем і паном є у ній можновладець Сталін.

Так діється в Україні, що притолочена важким московським чоботом, не може сама впімнутись за свої права.

Та є ще на світі такі місця, є ще такі держави, де можна свобідно заговорити про ту тюрму народів, якою є червона Москва. Є ще десь люди зо сумлінням, що незатроєне московською пропаґандою. Тому вони можуть глядіти тверезими очима на світ і розрізняти добре від зла, правду від облуди. А тим самим і визнаватись на тім, що не свободу, а поневолення несе Москва всім народам, що знайшлись по неволі під її диктаторською владою.

Тим місцем, де можна свобідно заговорити про дійсне положення заґарбаних Москвою народів, є вільна американська земля. Тут маємо повну свободу ділання, думки, способу життя. Тут можемо впоминатись не тільки за свої власні права, але також за подоптані права інших народів.

Ми, американські українці, звязані кровно з одним з найбільших народів, що поневолені Москвою. Тому саме спочиває на нас і найбільший обовязок станути в обороні подоптаних прав цього народу. Цей обовязок ми повинні виконати тимбільше, бо живемо в країні, де можемо свобідно висказувати свої думки, бажання, погляди, не боячись переслідування, арешту, кари.

Та памятаймо, що кожна акція, яку ми не велиб в обороні прав українського народу, матиме кращі вигляди на успіх тоді, як вона буде ведена зорґанізовано, як дістане попертя не тільки від одиниць, але головно від зорґанізованого загалу.

Під теперішну пору нашою найбільшою, зорґанізованою, народною силою на американській землі є Український Народний Союз. Ця зорґанізована сила була вже нераз вживана для ведення різних акцій, що мали на цілі не тільки поліпшення нашого соціяльного культурного й економічного стану тут на американській землі, але також і поліпшення важкої долі поневоленого українського народу. Як знаємо, цього роду справи були звичайно обговорені й вирішувані на конвенціях У. Н. Союзу, які піоніри цеї орґанізації називали „народніми соймами". Ось такий „народний сойм" відбудеться в першій половині наступного року, що буде 21-шою з черги конвенцією за час 52-літнього існування У. Н. Союзу.

Як на минулі конвенції, так і на теперішну 21-шу конвенцію зїдуться делеґати-посли, вибрані членами своїх відділів. На конвенції вони матимуть нагоду заговорити не тільки про чисто орґанізаційні справи, але також і про пекучі народні потреби й вимоги. Про ці різні справи вони зможуть заговорити й рішати свобідно, явно й отверто. За отверте й правдиве слово ніхто їх не покарає, ніхто не зашле їх на заслання на каторжні роботи, ніхто не поставить їх під „стєнку", як це діється там в Україні з їх братами, що поневолені й не мають змоги висказати свобідно своїх бажань, бо уста їх замкнені. А колиб могли свобідно заговорити, то з міліонів їхніх грудей певно вирвавсяб один могутній, благальний голос: поможіть нам пірвати московські кайдани, що вїдаються в наше тіло, в нашу душу, що не дають нам зажити дійсно свобідним, вільним життям!

Послухати цього голосу й піти йому назустріч, це свята повинність кожного Союзового члена й члениці. Конвенція У. Н. Союзу, це саме та вільна народна трибуна, з якої ми зможемо свобідно заговорити і про цей благальний голос міліонів поневолених українських людей. Та чим більшою буде наша Союзова сила, тим краще й успішніше будемо могти піти назустріч благанню цього голосу.

Тому застановімся вже тепер і спитаймо себе:

З чим ми вибираємось на наступну конвенцію? Яку силу ми там представлятимемо?

Зокрема кожна делеґатка й кожний делеґат повинні поцікавитись цими питаннями і поглянути на те, як сильний є цей відділ, що вони його мають заступати на конвенції. І не тільки поцікавитись ним, але й попрацювати над тим, щоби збільшити цей відділ, щоб тимсамим збільшити теж і цю орґанізовану силу, при помочі якої ми зможемо виступати успішніше в обороні життєвих прав українського народу.

Д. Галичин.

Журба про будуче покоління

Більше ніж 2,300,000 (словами: два міліони й триста тисяч!) молоді, як мужчин та жінок, показалися неспосібними до американської воєнної служби зпричини умових або чуттєвих забурень чи недомагань. Такий стан найшли знавці, які переглянули статистику покликаних рекрутів, а відкинених з різних причин.

У цім числі є 1,825,000 таких, що їх відкинено ще заки вони стали вояками, а 476,023 таких, які вже були в службі армії, маринарки і побережної сторожі, і їх відправили зо служби. Процентово це виносить 18 відсотків цілого числа американської армії, яка дійшла до цифри 12,440,000 хлопців та дівчат. Колиб не було цих відкинень та усунень, то американська армія булаб зросла до 14,741,000 людей.

Серед нашого народу є таке оповідання: Пішов син орати в поле. За годину-дві вертається домів і несе щось на долоні, якусь ніби забавку. Мама придивляється, а це плуґатор разом вже з плугом і запрягом. Каже тоді мама синови: „Віднеси назад у це місце, де ти їх виорав і приори скибою, бо це, сину, ті люди, що по нас будуть жити на світі".

Оце оповідання нагадує і будучність нашого краю, а може й цілого світу. Ще заки прийшло до війни, то вже 18 відсотків, або близько 5-та частина самого молодого квіту неспосібна до служби з причини умових забурень. Ці люди не були перетримувані в якихсь прилюдних установах під лікарським доглядом, а перебували і дальше перебувають між здоровими людьми. Коли вони дозріють, подружаться і дадуть життя новому поколінню, то це покоління ще більше ослабне, ніж їх батьки. „Це, сину, ті люди, що по нас будуть жити на світі" — хотілось би сказати з матірю хлібороба. Невеселе це пророцтво, але треба йому тверезо заглянути в очі. Не можна опустити руки і сказати: „Що нас це обходить, ми й так не довго проживемо, для нас ще світу вистарчить".

Чи справді вистарчить? — Оці обраухнки це лише з тих людей, які мали стати вояками. А крім них є ще багато таких, які не мали обовязку ставати до бранки і їх числа не можна провірити. До того додаймо ще тих, що повертають з війни умовими каліками і таких, що вже тепер находяться в різних заведеннях чи то для умово недужих, чи для умово ослаблених. Здається, що сміло можна приняти, що яка четвертина населення має признаки умової недуги чи недомагання.

Чому треба призадуматися над цею справою, не зважаючи на багато інших актуальних питань? Ключ до цієї відповіди дає друга пригадка, а це, що з армії відправлено вояків також з інших причин, і умові забурення творять лише 43% відсотків неспосібних до служби. Коли візьмемо під увагу, що так само і між людьми, які не були обовязані ставати до військового побору, є уломні, хворі, сліпі, і загалом люди цілком, або на половину неспосібні до праці, то виходить питання, кілько остається людей, спосібних до праці? Чи не половина усього населення Злучених Держав в такому віці, в якому людина повинна йти до праці?

Звернімо увагу ще на кошти утримання таких людей. Отже люди з умовим забуренням, хоч надаються до деякої праці, але вони мусять мати догляд. Інших треба цілком утримувати, а так само мається справа і з фізично уломними людьми. Виринає питання, хто то їх має утримувати?

Звичайно кажемо, що держава, місто, добродійні установи. Так воно і є. Але ці всі установи утримуються з фондів, запрацьованих руками й умами здорових і до праці спосібних людей. Виходить, що працююча людина мусить заробити на своє життя, на втримання родини, на втримання адміністрації міст, стейтів і краю, а попри це на втримання неспосібних до праці! Оце є велитенський тягар людини, яка живе в модернім громадянстві.

Правда, такими справами займаються фахові люди або люди покликані до цього громадськими чинниками. Та загал громадянства мусить теж такими справами інтересуватися, щоб розуміти і свої обовязки. Ці обовязки накладає на теперішну ґенерацію почуття за долю своїх власних дітей, як уже не загальний ідеалізм. Самозаховуючий інстинкт каже кожному здорово думаючому чоловікови подбати теж і про себе. Коли умові забурення і загальна неспосібність до праці будуть дальше рости, та нам живучим готово не стати засобів до життя. Коли ми навіть і придбали дещо, то частину нашого маєтку вжиють на утримання людей до праці неспосібних. Може це не станеться за памяти людей, що вже тепер віком [illegible]лися, але це може грозити молодим людям, які вже тепер доросли до праці і до впливу на громадське життя.

Які засоби до стримання такого стану або до зарадження загрозі? Це предмет окремої застанови. Але вже тут варт запитатися: які є причини такого сумного стану?

Різні методи — одна ціль

Америка перший раз заанґажувалася „руками і ногами" у світові справи. Що більше: Обставини складалися так, що вона станула у проводі світа.

Як усе те випаде, годі передбачити. Тут є отверте поле для найбільших оптимістів, як і для песимістів. Та з якого боку до цього не підходити, одно ясне, що на Америку спав надзвичайний тягар, а з ним спала на неї і надзвичайна відповідальність.

Який це тягар, пізнати от хочби по тім, що ми взялись переформувати два великі краї — Німеччину і Японію. Або ще виразніше: два народи. І то такі, з яких один, як от японський нарід, є цілком іншої культури, як та, в якій ми живемо.

Наше властиве змагання є те, щоби помогти тим народам, що були під впливами і势 пануванням мілітарних клік і тоталітарних ідеольоґій, скинути ярмо і самим рішати про свою долю, та самим правити краєм.

Іншими словами хочемо тим народам допомогти завести в себе народоправний лад.

Та демократії в нашому розумінню не було ні в Німеччині, ні в Японії. В тій останній ця справа ще дуже скомплікована через особу цісаря, що є символом не тільки найвищої світської влади, але теж і релігійної, бо вважається населенням за „нащадка богів". Як-жеж тепер такі краї „демократизувати"?

Різниці, що є між Німеччиною і Японією, є теж і причиною, чому окупація Німеччини є в многому відмінна від окупації Японії. Ось ті окупації є відмінні з чисто практичних зглядів. Треба вживати різних метод на те, щоби певніше й беспечніше дійти до одної й тої самої цілі.

Отсе треба памятати. Бо тільки тоді, коли матимемо це на приміті, зможемо розуміти ті події, що їх нам несе кожний день, а які нераз для нас дуже дивні й тяжкі до зрозуміння. До таких незрозумілих проблєм належить, наприклад, особа японського цісаря, що підписав виповідження війни Америці, а проте, як виглядалоб на перший погляд, ми з ним цяцькаємось. Та наш підхід до справи Гіроґіта є наскрізь опортуністичний. Тримається його при фіктивній владі тільки тому, щоб таким способом лекше осягати наші цілі.

Очевидно, що ні тактика в Німеччині, ні в Японії, не є чимсь постійним. Усе те може улягти кожного часу зміні. І ті зміни певно наступлять. Залежатимуть вони не тільки від того, які є чи будуть внутрішні відносини в Німеччині й Японії, що є під аліянтськими окупаціями, але теж і від многих інших міжнародних справ. Бож прецінь іде тепер всюди боротьба за провід у світі. І це теж буде й тут заважувати.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імiґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

88)

— Я вас познайомлю! — суддя запевнив. — Ось що, хлопче — сказав по довшій мовчанці. — Стронґгед від нас не втіче. Сподіюся, не відмовиш погостити у мене? Поживеш, скільки самий схочеш!

— Не знаю. Я бо хотів діставатися скоріше до Виніпеґу — Безхатний відпрохувався нерішучо. — А тут з кожним днем зимніше стає.

— Послієш до свого Виніпеґу! Цікавого там нічого нема. Так і так мусиш за подорож платити. Чейже не їхатимеш товаровим поїздом?

— Не знати! Видавати більшу суму на переїзд, коли грошей коротко, також марнотратність...

— Не будь дурнем, хлопче — суддя підвищив тон. — Здоровля від міліонів вартніше! Та що тебе переконувати? Не відмовляйся! Тим мене ти не аби як образиш!

— Я не відмовляюся — молодик оправдувався. — Як щоб я був матеріяльно незалежним, радо приняв би ваше запрошення. А так мені все здаватиметься, начеб я на людській ласці! Цього я не можу стерпіти!

— То з тебе гордий впертюх! Саме своєю впертою незалежністю ти мені ще літом подобався. Раз ти такий — добре! Я вже винайду для тебе якусь роботу, дармувати не дам! Ну, згода?

— Та вже, нехай буде! — засміявся Безхатний. — Тільки в зимі в суті річи на фармі нема що робити. До доєння коров я, знов, зовсім непридатний. Не маю талану!

— Добре, добре! Якось поладнаємо, — заспокоїв суддя.

Заїхали до готелю по річи. Трохи здивувався суддя тому, що Безхатний жив у готелі, платив за кімнату понад свою кишеню і в той же час говорив про ощадність. Той пояснив причину такого диволгляду, розповів, як він шукав кватири у запросивших його людей. Суддя сказав на те:

— Га!... Бідна духом та ваша інтеліґенція! Перед кожним іншої національности осібняком до землі стелиться. А перед своїм, коли він ще бідний — носа дре на девятьдесять ступнів вгору, наче той власник склепу зо старим убранням, що вбере витягнену з нафталіну, Бог зна ким ношену модну краватку. Я, признатися, інтеліґенції вашої недолюблюю. Занадто дрібничкова й вирахувана. Падка на гріш! Ціню українське фармерство. І між фармерами трапляються такі, що й маму рідну за гріш винаймуть, чому ні! Але всі вони заслуговують на признання за свою витривалу працю. Осідали в гірших околицях, у камінюках, в корчах. Впертою працею витворили з них пшеничні поля. В розбудові Канади українці займуть одно з перших місць, коли писатиметься історія канадійської нації. Кожний розумний канадієць того признання українцям не відбере й не затаїть.

— Однак не всі так говорять і пишуть. Доводилося мені читати, що власне українці є чимось таким поганим, не можна й сказати. Один духовний сумнівався навіть, чи Христос проливав свою кров на хресті за такий відсталий народ, як українці. Сенс його думок я злагіднив — він писав далеко гостріше.

— Знаю, про кого мова — говорив суддя. — Заїлий фанатик-шовініст, хоча й єпископ. За теж його осудили не тільки канадійці чужинецького походження, але й його співплемінники, анґльо-саксонці. Своє писаннячко він розрахував на некритичну масу.

— Тим гірше! Для прикладу — і російські чорносотенці за царату випускали всякі погромні відозви також для маси...

— Так от, і цей автор — канадійський чорносотенець.

(Дальше буде).

Федір Дутко.

На згарищах Німеччини

(Надіслане з Европи).

На руїнах королівських палат.

Підїжджаємо до великого королівського майдану в центрі міста, до так званого Шльосплацу. Тут уже є до чого ближче придивитися, і ми зупиняємося.

Широка, ефектовна, повна грації колись площа, з газонами, алеями каштанів, монументами і водограями, обставлена з усіх боків королівськими палатами.

Імпозантно, навіть у руїнах, виглядає величава фасада нової королівської палати, побудованої на взір букви П. В подвірї між боковими крилами палати був елеґантський підїзд до головного вестибюлю, тепер заваленний румовищами. Поздовж усіх ґзимсів обгорілої, місцями зовсім заваленої палати стоїть ґалерія прекрасних різьб, над якими працювало колись мистецьке долото. Розривами бомб і язиками полумени ці різьби дуже поневечені.

Напроти цієї палати, по другий бік просторого майдану, стоїть монументальна будова репрезентаційних королівських апартаментів. Портал цієї палати з кількома десятками високих колюмн вийшов цілий з катастрофи. Зате все те, що було за колюмнами, лежить у звалищах. Боже, яка виразна ілюстрація до того, як минає слава...

Вліво, також знищена бомбами, стоїть величава палата з пишним гербом на портику, а напроти неї, через площу, старовинний замок віртембезьких королів і поруч із ним замок кронпринца. Круглі оборонні вежі, наріжники з символічними фіґурами, брами, контрфорси та всі інші атрибути цих, архітектонічно цікавих будов знищені вогнем і завалені румовищами.

Звертає ще увагу будова великої 2-поверхової ротонди коло королівської резиденції. Як нам пояснили німці, це була королівська палата штуки. Нагорі цієї будови, треба думати, відбувалися концерти симфонічної орхестри, про що свідчать дивом уцілілі люпітри, що визирають зпоза обгорілих її мурів.

Безробітні величності.

Оглядаємо всі ці руїни маєстатичних палат, в яких іще так недавно засідали на тронах німецькі володарі, і переконуємося в правдивості твердження грецького фільософа, що все на світі плинне і що нема нічого вічного під сонцем.

Справді, всього тільки три десятки років тому велика частина світу була під владою коронованих величностей, а спеціяльно Німеччина, де їх було так багато, що з самих членів династій можна було скласти чималу провінцію.

Як видно з руїн маєстатичних палат, королівська професія, попри її нескладність, давала людям досить вигідне, безжурне життя. Тепер ті величности примушені були покинути своє заняття і змішатися з простими смертними в сірому буденному їх житті. Напевне нічим тепер не відрізнили недавніх коронованих володарів у людській масі від звичайних людей у капелюхах і робітничих кепках.

На превеликий тільки жаль, із знищенням гадючих гнізд, кривавих диктаторів, що прийшли на зміну королівських величностей, бомби демократичного світу знищили й ті пишні резиденції, які як музейні заповідники, моглиб бути для потомних поколінь найліпшими свідками пережитих епох.

Американський прапор посеред королівських руїн.

Виходимо на середину майдану, щоб оглянути ближче високу, струнку, неушкоджену колюмну з чорною бронзовою фіґурою ангела нагорі, що в простягненій руці тримає вінець слави. Це, як говорить напис на постаменті, памятник, поставлений віртембергському королеві Вільгельмові в 1841 р. з нагоди 25-ліття його щасливого панування.

Трохи далі за колюмною, звернена лицем до королівської резиденції, стоїть бронзова постать швабського володаря 16-го століття, герцоґа Христофа. Барельєфи довкола постамента говорять про войовниче життя герцоґа.

А між обома цими памятниками, на високій 20-метровій машті, повіває прапор країни свободи з 48 зірками.

У момент, як ми оглядаємо німецькі памятники, на майдані перед королівською резиденцією військова американська частина відбуває під звуки барабанів параду.

Чи містилося хоч в одній німецькій голові, а в голові Гітлера зокрема, що на майданах німецьких міст повіватиме заокеанський прапор, а перед палатами німецьких володарів парадуватиме американський вояк?

Чи не можна булоб заводнити Сагару?

За обгорілою алеєю, як символом сьогоднішньої по-гітлерівської Німеччини, переходить група німецьких вояків, що вертаються з полону до своїх невеселих хат. Це вже не ті, що так недавно горді, а сталевих тевтонських казках війни „найхоробріші в світі і ніколи непобідженої", як казав Ґебельс, армії, що з зухвалими криками „геравз!" і „век!" наганяла страх на всі народи. Це — полохливі і тихі, як овечки, німецькі парубки в зеленавих, помятих гітлерівських уніформах, яких тепер можна тисячами бачити по всіх дорогах, на льорах товарових поїздів, на тягарових автах.

З яким почуттям оглядають вони овочі своєї праці, що суцільним килимом румовищ лежать на всьому просторі Німеччини? Чи приходить на думку хоч одному з них, що, замість того, щоб шукати десь на Україні „лебенсравмів" (життєвих просторів) для німецького народу та плюндрувати свій і чужі краї, можна булоб збірною німецькою енерґією, витвореною в цій війні, заводнити піски Сагари і зробити цю пустиню плодючим простором для кольонізації не тільки німецького, а й вдесятеро більшого ароду?

Ідуть ці недобитки зруйнованими німецькими дорогами, і приходить вам на память вірш французького поета про тих двох ґренадірів, що по наполеонській війні сумно вертались з полону до Франції...

Так історія повторюється!

Кадри нової генерації.

А там, за гітлерівськими ґренадірами, коло перестанку міської електричної дороги стоять товпи народу, чекаючи на приїзд чергового трамваю. Ідемо туди, щоб придивитися до людей того перенаселеного, як запевняв Гітлер, краю, для якого, як говорив той самий Гітлер, лишалося тільки два виходи: або перемогти, або вмерти.

Вдивляємося в німецькі обличчя і хочемо знайти вираз того „ібременшівства", тої надлюдскости німецької раси, яка перевернула все в голові А. Гітлера і привела його до божевільної думки, що все на світі мусить бути „нур фір дойче" — тільки для німців.

Силкуємося знайти ознаки цієї людської вищости в німецькій товпі і не знаходимо їх. Бачимо досить безвиразні обличчя жінок, що штовхаються до трамваю, бачимо мужеські обличчя з виразом готовости до послуху перед кожним, хто сильніше крикне, але „ібременшівства" не помічаємо.

Натомісць помічаємо три речі, дуже характеристичні для сьогоднішнього образу Німеччини:

1) Ці люди добре одягнені і мають багато золота на пальцях і на не пальцях. На вислів нашого здивування, як німецький народ в теперішньому його стані знаходить можливість добре прибратися, наш товариш подорожі, інжинір Х., з усмішкою завважує:

— Хм, а деж ділося добро підбитих німцями народів, як не в гітлерівській Німеччині?

2) На кожному кроці ви бачите безногих, безруких і сліпих молодців у цивільних одягах, щасливих тим, що дихають повітрям, а не гноять своїм трупом широченних просторів від Сталінграду до Амстердаму і від Олександрії та Каїра до Норвіку. Як бачимо і по людях, Гітлер свою урочисту обіцянку привести Німеччину до непізнання упродовж кількох років — сумлінно дотримав.

3) Скрізь, куди не кинете оком, бачите маси молодих жінок із... надіями. Це насуває вам думку про нову, тяжку до розвязання проблему. Але — на всякий випадок — всі ці майбутні людські кадри, які виростатимуть у завтрішній Німеччині, не будуть уже гітлерівськими кадрами.

(Кінець).

ПОШУКУЄМО 354 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, заклакає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

147) Українська Греко-Католицька Громада в Нортгемптон, Па.	$ 100.00
Попередно проголошено	14,650.00
Разом	$14,750.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Треба Народного Дому!

Ми, українська громада міста Ню Йорку, ще до нині не маємо як громада свого Народного Дому. Тим самим ми, нюйорські українці, остаємося без такого свого осередку, до якого ми всі могли би сходитися і при якому ми всі могли би задержати хоть в якомусь відсоткові нашу молодь, котра по нас не продовжала би цю працю, яку започаткувала старша ґенерація. Хоть ми є в місті Ню Йорку в великому числі й на зовні виявляємо свою свідомість, то в практичному життю ми досі не спромоглись на такий Народний Дім, який відповідав би нашій свідомости і нашим потребам. А скільки є в нас товариств, приміром зорганізованих? Всі вони свідомі, а проте ще до нині відбувають сходини по сутеринах! Отже чому ми всі, як одна свідома громада, не подумаємо щиро, що годі нам довше бути в комірнім і по чужих галях мітинґувати, забави справляти, і так свою молодь відганяти ві себе. Тому треба нам за всяку ціну приступити до будови свого дому, своєї хати для власної вигоди. Доперва тоді нюйорська громада зможе назвати себе сміло свідомою громадою.

Як нас нині хтось запитає: „Ає в Ню Йорку Народний Дім?, то наша відповідь мусить бути: „Нема".

Коротка це відповідь, але вона виясняє, яка наша свідомість. Себто така, що до цієї пори не могла придбати стільки людей, котрі зрозумілиб конечну потребу мати свій Народний Дім.

Будова Народного Дому це не справа одиниці, ані групи, чи партії. Це є справа всього громадянства, без різниці на політичні і релігійні розходження. Уже сама назва „Народний Дім" говорить, чиїм обовязком є такий дім збудувати. Тому ми всі, що маємо щире почуття до українства й горді з свого походження, збудуймо вмісті Ню Йорку наш український Народний Дім для наших потреб і для заховання нашого українського імени в Америці.

Родіон Сліпий.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

На допомогу нещасним жертвам.

Дня 8-го липня місцевий православний священик, о. Махник, попросив вірних, щоби протягнули свою щедру руку з помічю для нещасних наших людей, що потерпіли у теперішній війні.

Зараз по Службі Божій люди зійшлись до церковної галі, не о. Махник пояснив людям ціль добровільних жертв. Тоді вибрано комітет, який мав занятись збіркою добровільних жертв. В комітет ввійшли: Т. Ґула, предсідник; І. Оборишко, секр.; Г. Косовський, касієр; М. Андрусишин і В. Шоткевич, контрольори. Жертви зложили: Т. Ґула $25, М. Андрусишин $25 Г. Косовський $20, а по $10: Катерина Заячківська, П. Гринишин, М. Малговський, В. Шатинський, Ф. Музика, І. Ковалик, М. Базилюк, І. Гарванко, О. Прокоп, Тов. ім. Івана Франка. По $5: А. Маєр, А. Ґудзеляк, о. Махник і Й. Скочиліс.

В надії, що збірка буде продовжатися, просимо: Хто наступний? Такий хай ласкаво зголоситься до місцевого комітету. Зібрані жертви в сумі $190 переслано до Українського-Американського Допомогового Комітету в Філядельфії.

Гр. Косовський, кас.

ДИВНІ НОВИНИ

БЛИЗНЮКИ

Полковник Гері Д. В. Райлі, командант табору Кемп Шенк, у стейті Ню Йорк, приняв 26. вересня братів-близнюків, які роблять йому клопіт. Вони теж називаються Райлі, один Рой, другий Рей. Вони мають по 20 років, а від часу военної служби мають таку саму рангу, такі самі декорації і такі самі переживання. Вони були забрані до війська в січні 1944. р., пішли на европейський фронт з 78. дивізією піхоти, були разом ранені в Німеччині, разом попали в полон, разом пішли на лікування до шпиталю і були того самого дня визволені. Хоч їхали окремими кораблями, то прибули того самого дня до Бостону.

Десять років соціяльного забеспечення

Цього літа минає десять років як конгрес ухвалив закон про соціяльне забеспечення, що має помогти боротьбі проти матеріяльної непевности в цій „найбагатшій країні світу". Десять років — короткий час в житті країни. Проте соціяльне забеспечення за цей час здобуло собі певне місце. Обидві найбільші політичні партії — республиканська й демократична — підтримують його та в своїх політичних плятформах ставлять домагання його поширення. Отож соціяльне забеспечення має під собою добрий ґрунт і можна сподіватися, що буде надалі розвиватися.

Як проявило себе соціяльне забеспечення в своїх головних ділянках — платня безробітним, пенсія на старі літа й посмертне та поміч потребуючим — що здобуло таке широке признання за так короткий час?

Згідно з законом, всі робітники й службовці приватної індустрії підлягають соціяльній асекурації. Звернено увагу саме на цю ґрупу не тому, що вони найбільше потребують, а просто тому, що переведення соціяльного забеспечення цеї ґрупи є порівнююче легким. Треба мати на увазі, що в 1935 році, коли вводився закон про соціяльне забезспечення, це було новинкою в Америці. Конгрес спочатку бажав бачити, як вдасться „проба" перед тим, як провести ширші міри.

Що здобула та ґрупа робітників в приватній індустрії, що дістають зарібну платню, за десять років соціяльної асекурації?

Гляньмо насамперед на асекурацію від безробіття. З кінцем 1944 року виплата безробітним виносила поверх двох біліонів долярів. В томуж році 44 міліонів робітників дістали досить зарібної платні, щоби мати право на допомогу на випадок безробіття. 37 міліонів випрацьовували необхідний час на праці, яка покривається законом про соціяльне забеспечення, аби бути заасекурованим. Поміч безробітним має подвійну користь. Перше — фактична грошева поміч. Друге — свідомість, що в разі потреби, у випадку як не матиме праці не по його вині, він дістане поміч.

В той час, як платня безробітним є часовою, пенсія на старі роки та посмертне для членів родини дає довше забеспечення. Кождий розуміє, що чим далі, тим трудніше дістати працю старшим людям. Все дається перевага молодшим, які скорше можуть пристосуватися до нових вимог часу. Робітники потребують забеспечення на старі роки, а більшість не в стані самі себе забеспечити, чи забеспечити родину на випадок смерти.

Цьому помагає соціяльне забеспечення. Віддаючи реґулярно малі вкладки на соціяльне забеспечення, робітник будує забеспечення для себе на старі роки ще тоді, як є на праці. Разом з тим забеспечує і свою родину на випадок його смерти.

Поверх 70 міліонів робітників вже мають вкладки на рахунку будучої пенсії. Біля половини заасекуровані. Поверх одного й чверть міліона осіб 65 відсотків з яких є жінки й діти — вже сьогодня дістають місячні пенсії, разом більше як на 23 міліони долярів річно. Коли за пятнадцять років від нині робітники, що мають тепер 50 років, підуть на пенсію, то більше як три з половиною міліонів старих осіб та один з половиною міліонів дітей і вдів будуть діставати місячні пенсії.

Допомога бідним не є асекураційною системою. Дається вона тим, хто її потребує. Половину оплачує стейт, другу половину федеральний уряд. Більше як 2 міліони старих людей залежні цілком або частинно від місячної пенсії, що видається як громадська допомога. Яких 640,000 дітей мають змогу нормально жити й розвиватися дістаючи допомогу. Яких 70,000 сліпих мають змогу жити в оточенню своєї родини, бо дістають відповідну допомогу.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати тільки готівку тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПОГАДОМ — ДО СЕРЦЯ І РОЗУМУ.

Більше як пів копи літ минуло з того часу, як ми стали татами й матерями. Багато з нас вже й дідусем чи бабусею стали, унуків діждалися. А кільки то переживань мав неодин із нас.

Приходять мені на думку спомини з юних днів вріднім селі, на Україні. Доля судила, що ми передучасно попрощали село, рідний край і з тугою з нього виїздили. Так, начеб ми вже тоді духом відчували, що на віки виїздимо з нього, бо недоля його стріне така, що не можна буде вертатись. А може це було так тому, що ми не хотіли бачити сліз батька-неньки, які нас з плачем супроводжали. Тому ми поспішно видиралися з їх обіймів.

Неодна наша матуся за нас Бога молила, щоб нам післав кращу долю від тої, яку ми мали в ріднім краю. І важко теж було нам прощатися з нашими друзями, сусідами, з якими ми молодечий чи дитячий вік проживали. Ми всім обіцювали, що за них не забудемо, скоро лише Бог нам дозволить найти кращу долю та краще життя.

Вже більше як пів копи літ проминуло з того часу. Не над одним з наших рідних могили вже травою поросли, не одні з них постарілися й самі діток виховали, ось так, як і ми. Це приріст українського народу. Їх діти також пішли в світ, одні добровільно, других ворог силою забрав, треті тікали перед ворогом, щоб хоч життя спасти.

Ось, дорогий тату і ти мамо з юних літ, ваші діти по світі розбрилися трьома шляхами: одні в Німеччину, другі у Францію, а треті в Італію. Ці осиротілі діти устами американських вояків українського роду до нас прохання засилають і помочи виглядають. Одні з нас почули голос розпуки і поміч дали, другі відмовили, ще й вилаяли, а треті отягаються.

Саме до тих, що отягаються, моє слово: Нас рахують в Злучених Державах на пів міліона. Як би кожний з нас по кводрови дав на ратунок наших рідних заморем, то ми зложилиб сто двацять пять тисяч долярів. А то досі ледви 50,000 ми склали. Хай буде вічна вдяка тим одиницям, що пішли з добрим прикладом вперед і жертву принесли. Ми повинні бути горді із нашого Батька Союза і його орґану „Свободи", що нам дорогу просвічують на такому шляху і свому народови долю осолоджують. А „Свобода" як та рідна мати своїх діточок перед ворогом боронить і пильнує, щоб їм щось злого не сталося.

А тим, що коло чарки патріотичну пісню заведуть, а за рідну справу забувають, теж пригадка: Ліпше не співайте, а ділом покажіть патріотизм. „Голодних накорміть, нагих приодійте!"

Не можу забути мого брата Луця, якого на Сибір вислали і він там серед морозів загинув. А кільки там таких Луців замерзло, або з голоду загинуло? Чи маємо ждати, аж усіх наших братів-скитальців ворог на Сибір зажене на вічну загибіль? Чи не час тепер, коли вони ще тріпаються, ратувати їхнє життя? Може ще їм прийдеться стануги на полю слави за рідний край, то чи не варто про це подумати?

А колиб так зберегти цих наших братів, щоб новому поколінню передали традицію про погибших за волю України; щоб помолилися на їхніх могилах, щоб там посадили галузку червоної калини на те, щоб пташки прилітали та їм до вічного сну пісоньку співали. Пісоньку про тополю, що вгинається серед поля широкого і розповідає славу козацьку та історію народнього зриву на Україні. І про того могутнього дуба, що відвернувся від яничарів за те, що вони в найгіршій біді відмовили помочи своїм рідним та ще кричали „Розпни, розпни їх!" Але й Божого Сина розпяли колись, а Він воскрес, так і український нарід оживе на століття.

Так ти, дорогий батьку і ти дорога мамо, не слухай крикунів, що затратили душу. Складаймо всі жертви на ратунок загибаючих з голоду й нужди наших рідних хоч би на те, щоб їх голоси не пішли на марне, щоб оця наша молодь, що пішла до шкіл зпід сільської стріхи, збереглася на працю для українського народу. Цеж діти чорноробів, а не ворожих підпанків. Це робітники по читальнях, по кооперативах, це надія безталанного народу. Хай вони відчують, що десь далеко від них за морем бється таке саме серце, яке бється і в їхній груди. В імені тих, на котрих могилі „серед поля гнеться тополя" кличу: Шлім наші жертви негайно, щоб не було запізно!

Яків Лисяк, Ембридж, Па.

ЖАРТИ.

Величина.

До кляси приходить новий учень, страшенне малий. Його сусід дивиться на нього згори.

— Чого ти так ґавишся? Ти не видів людей?

— Видів... але не задурно. Минулого року в цирку казали за таких платити вступ

Одинка.

— Ох, але з нас осли!... — говорить Петро до Миколи.

— Перепрошую тебе дуже, але я волію, щоби ти говорив в одинні!

— Знаменито! Алеж з тебе осел!

ШУКАЮТЬ ОСІБ

ЕВА БОЙКО, з Франції, пошукує своїх сестер **Анастазії й Марії** та брата **Дмитра Храпцьо** зо села Вислочок, повіт Сянок, Галичина. Сестра Анастазія мешкала в Пасейку, Н. Дж., а Марія і Дмитро в Пітсбурґу. Хто про них знає, або вони самі, хай пише: **Eva Boiko, St. Catherine a Pannes Loiret, France.**

ТАРЗАН, ч. 1258. Невдача.

Нагло Тарзан кинувся на сторожів з одного боку. Вони попадали в багно.

Ті, що з ним, надіялися, що він буде тікати. Одначе Тарзан вскочив під поміст.

Тримаючися руками він швидко гнав уперед, а потім викарабкався на поміст позаду Брекевза.

Та сторожа була хитріша, ніж він думав. Заки він встиг хопити за свій ніж, вони кинулися до нього зо списами.